[2019] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 695

ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8003)

ਅਕਤੂਬਰ 14, 2019

[ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਈ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ, 1894: ਧਾਰਾ 4 - ਕੀ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਖਰੀਦਦਾਰ, 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਕਿਹਾ: ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਐਕੁਆਇਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ - 2013 ਦਾ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਰੀਦੇ - ਅਜਿਹੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਵਧੇਰੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਧਾਰਾ 24(2) ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ - ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ - ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 2013 ਦਾ ਐਕਟ ਉਸ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ - ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ਾ

ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2013 - ਧਾਰਾ 24(2) ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ।

ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2013: ਧਾਰਾਵਾਂ 3 (c), 3 (r) - ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ - ਅਰਥ - ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2013: ਧਾਰਾ 24(2) - ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਗਲਤੀ ਲਈ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ/ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੌਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਲਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਅਤੇ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24; ਇਹ ਉਹ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਉਸ ਦੀ ਅਸਿੱਧੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ - ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ, 1894 – ਸੈਕਸ਼ਨ 4.

XXXXXX

ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਐਕਟ, 2013 ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ: ਧਾਰਾ 24(2) – ਬਾਅਦ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ 2013 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ, ਵਸੀਅਤ ਆਦਿ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2013: ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ - ਆਧਾਰਿਤ: 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ - ਐਕਟ 2013 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 77 ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਅੰਤਰ-ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਹੈ - 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੈ - ਬਾਅਦ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਕਿਹਾ : 1. ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਐਕੁਆਇਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। 2013 ਦਾ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ

ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ। 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 4, ਜੋ ਕਿ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਤੋਂ ਛੋਟ ਮੰਗੇ ਬਿਨਾਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਸੀ। [ਪੈਰੇ 6, 8, 9] [703-F; 709-A-B]

XXXXXX

ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ 697

ਸਰਕਾਰ (NCT ਦਿੱਲੀ) ਬਨਾਮ ਮਾਨਵ ਧਰਮ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2017) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 751: [2017] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 232 - ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਲ ਨਿਗਮ, ਲਖਨਊ ਆਪਣੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਾਲਰਾ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ, ਲਖਨਊ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1996) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 124: [1996] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.683;** ਸਨੇਹ ਪ੍ਰਭਾ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1996) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 426: [1995] 5 Suppl. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.264;** ਮੀਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2008) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 177: [2008] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.1012;** ਵੀ. ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2012) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 133: [2012] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.603;** ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਸੁਭਾਸ਼ ਸਿੰਧੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਜੈਪੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2013) 5**

ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 427: [2015] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.365; ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਪਿੰਕ ਸਿਟੀ ਨਿਰਮਾਣ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਮਤੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2015) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 601: [2015] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.365;** ਐਮ. ਵੈਂਕਟੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ, ਆਦਿ। **(2015) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1: [2015] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.454 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ**।

2. 'ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ' ਨੂੰ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (c) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ "ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ" ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 3 (r) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3 (r) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। (ਪੈਰੇ 10, 12) **[709-G; 710-F; 711-B-F]**

3.1 ਧਾਰਾ 24(2) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ਾ 2000 ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 24(2) ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਧਾਰਾ 24(2) ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ

ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਰੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ, ਉਹ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜ਼ਮੀਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਵਧੇਰੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (ਪੈਰੇ 16, 17) [713-D-F-H; 714-A]

XXXXXX

3.2 2013 ਦਾ ਐਕਟ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਜੋਂ ਖਰੀਦਿਆ ਹੈ, ਉਹ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਉਹ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਧਾਰਾ 24 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਕਰੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਿਆ ਜਦੋਂ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਉਹ 'ਕਬਜ਼ੇ' ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ

ਅਤੇ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਨਿਯਮਿਤਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਕੇ ਧਾਰਾ 24 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਜਾਂ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਅਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਖਰੀਦਦਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਖੇਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ, 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਨਾ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 24(2) ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 2013 ਦਾ ਐਕਟ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜਿਸਦੀ ਵਿਕਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। 'ਅਯੋਗ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ,' ਇਕ ਅਸਫਲਤਾ, ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਾਲਕੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਅਤੇ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਇਹ ਉਹ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰੇ 18-21] [714-ਬੀ-ਸੀ-ਈ-ਐਚ; 715-ਏ-ਡੀ]

XXXXXX

4. 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ **ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਹੈ। 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਐਕਟ 2013 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ** ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ, **ਸਮਝੌਤੇ ਆਦਿ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।** ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ, ਵਸੀਅਤ **ਆਦਿ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।** (ਪੈਰੇ 22, 23, 24) **[715-F-H; 716-A; 718-E]**

XXXXXX

ਸੂਰਜ ਲੈਂਪ ਐਂਡ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਰਾਹੀਂ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ; ਮਮਲੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਕਨ੍ਹਈਆ ਲਾਲ, **(1975) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 232;** ਏ.ਆਰ. ਅਨੁਤੁਲੇ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਐਸ. ਨਾਇਕ **(1988) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 602: [1975] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.834;** ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸਿੰਥੈਟਿਕਸ ਐਂਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ **(1991) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 139;** ਬੀ. ਸ਼ਮਾ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪੋਂਡੀਚੇਰੀ **ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1967 ਐਸ.ਸੀ. 1480;** ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ **(1989) 1** ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. **101: [1988] 2 Suppl. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.929;** ਨਰਮਦਾ ਬਚਾਓ ਅੰਦੋਲਨ (III) ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, **ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 2011 ਐਸ.ਸੀ. 1989: [2011] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.443;** ਹੈਦਰ ਕੰਸਲਟਿੰਗ (UK) ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਓਡੀਸ਼ਾ ਰਾਜ **(2015) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 189: [2014] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.1029;** ਸੰਤ ਲਾਲ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਮਾਡਰਨ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ **[2010] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 336: [2010] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.621;** ਵਿਨੀਤਾ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਕੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ **(2019) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 162 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ।**

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ		
[2017] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.232	**ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 3**
[1996] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.683	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 6 (a)**
[1995] 5 Suppl. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.264	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 6 (b)**
[2008] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.1012	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 6 (c)**
[2012] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.603	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 6 (d)**
[2015] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.365	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 6 (g)**
[2015] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.454	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 6 (f)**
[2015] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.365	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 24**
(1975) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 232	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 26**

[1975] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.834	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 26**
(1991) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 139	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 26**
ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1967 ਐਸ.ਸੀ. 1480	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 26**
[1988] 2 Suppl. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.929	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 26**
[2011] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.443	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 26**
[2014] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.1029	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 26**
[2010] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.621	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 26**
(2019) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 162	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 26**

XXXXXX

ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ 701

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8003.

2018 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (C) ਨੰਬਰ 92 ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ 18.01.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਸ. ਐਨ. ਭੱਟਮ, ਬੀ.ਐਸ. ਮਾਥੁਰ ਅਤੇ ਰਜਤ ਮਾਥੁਰ ਹਨ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਕੇ.ਐਮ. ਨਟਰਾਜ ਅਤੇ ਦੇਬਾਸ਼ੀਸ਼ ਰਾਉਤ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ.

1. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ, 1894 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "1894 ਐਕਟ") ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਖਰੀਦਦਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਐਕਟ, 2013 ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "2013 ਦਾ ਐਕਟ")।

2. ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ F.10 (29)/96/L&B/LA/11394, ਮਿਤੀ 27.10.1999, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਵਿਕਾਸ ਅਧੀਨ ਰੋਹਿਨੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਕੀਮ ਦੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਿੰਡ ਪੰਸਾਲੀ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 3.4.2000 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਬਜ਼ਾ 12.5.2000 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 5.7.2001 ਨੂੰ ਅਸਲ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਧਾਰਕ ਸੱਤਿਆ ਨਾਰਾਇਣ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ। ਫਿਰ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੇ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਤੇ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ 3.4.2002 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਦੀਪ ਵਿਹਾਰ, ਪੰਸਾਲੀ, ਪੂਠ ਕਲਾਂ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਲੋਨੀ ਬਣ ਗਈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 17.09.2008 ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਸਲ ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਲੋਨੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਲੋਨੀ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 2013 ਦਾ ਐਕਟ 1.1.2014 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਸਲ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ/ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਿੱਟ ਅਰਜ਼ੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

XXXXXX

3. ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿੱਟ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਰੀਦਦਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਰਕਾਰ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) ਬਨਾਮ ਮਾਨਵ ਧਰਮ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਹੋਰ (2017) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 751 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿੱਟ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਕੇ ਵੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀਪ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਲੋਨੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

4. ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਐਮ. ਨਟਰਾਜ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖਰੀਦ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦੇ, ਨਾ ਹੀ ਉਹ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮਾਨਵ ਧਰਮ ਟਰੱਸਟ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ।

5. ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 24 ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਮੰਗਣ ਲਈ, ਐਕਟ 1894 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਭਰਮ ਵਜੋਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਮਾਨਵ ਧਰਮ ਟਰੱਸਟ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ/ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਗਲਤੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਚੁਣੌਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੈ। 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ:

"21. ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਐਕੁਆਇਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਚੁਣੌਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਸਿਰਫ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਹੈ ਕਿ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

XXXXXX

22. ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਇਕ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਐਕੁਆਇਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਉਚਿਤਤਾ ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੱਲ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

23. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਅਦ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

28. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਾਅਦ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰ, ਨਿਰਧਾਰਕ, ਵਿਆਜ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ, ਮੁਖਤਾਰਨਾਮਾਧਾਰਕ ਆਦਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜੋ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ / ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ/ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਕਿ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

6. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ 5.7.2001 ਨੂੰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖਰੀਦਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਐਕੁਆਇਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

6 (a). ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਲ ਨਿਗਮ, ਲਖਨਊ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਾਲਰਾ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ, ਲਖਨਊ ਅਤੇ ਹੋਰ (1996) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 124 ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

“3. ..... ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਸਰਜ਼ ਕਾਲਰਾ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਨੇ ਧਾਰਾ 4(1) ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਨਿਯਮਿਤਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ।

XXXXXX

6 (b). ਸਨੇਹ ਪ੍ਰਭਾ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1996) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 426 ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਭੂਮੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

“ 5. ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਸੀ ਪਰ ਡੂੰਘੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਭੂਮੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਧਾਰਾ 4(1) ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਖਤਰੇ 'ਤੇ

ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੋੜ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੇ ਕੰਮ ਆਦਿ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 4(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵੰਡ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਨੂੰ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਦੀ। ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਜ਼ੁਰਮਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਬਾਅਦ ਦਾ ਖਰੀਦਦਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ / ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਭਾਰਗਵ ਅਤੇ ਹੋਰ [1995] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 354 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਕਲਪਕ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੂਮੀ ਨੀਤੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਧਾਰਾ 4(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਕਰਕੇ, ਬਾਅਦ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਪਾਲਿਸੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਗਿਆ।

XXXXXX

6 (c). ਮੀਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2008) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 177 ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉੱਪਰ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ:

"21. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਬਾਅਦ ਦਾ ਖਰੀਦਦਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਰਫ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

6 (d). ਵੀ. ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2012) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 133 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਰੀਦਦਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"15. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੀਲਾ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1975 ਐਸ.ਸੀ. 2112 ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸੌਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਖਤਰੇ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਨੇਹ ਪ੍ਰਭਾ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1996 ਐਸ.ਸੀ. 540 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋਣਾ ਰਾਜ ਜਾਂ ਲਾਭਪਾਤਰੀ

ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਦਾ। ਖਰੀਦਦਾਰ ਸਿਰਫ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਭਾਰਗਵ ਅਤੇ ਹੋਰ (1995) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 427 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।

18. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਕੁਆਇਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

XXXXXX

6 (e). ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਸੁਭਾਸ਼ ਸਿੰਧੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਜੈਪੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2013) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 427 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"13. ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਖਰੀਦਦਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਕੁਆਇਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਗੈਰ-

ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤਬਾਦਲਾ ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। (ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ: ਗਿਆਨ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਗੋਪਾਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (1995) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 528; ਯਦੂ ਨੰਦਨ ਗਰਗ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1996 ਐਸ.ਸੀ. 520; ਜੈਪੁਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਵੀਰ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਜੈਪੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (1996) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 229; ਸਕੱਤਰ, ਜੈਪੁਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ, ਜੈਪੁਰ ਬਨਾਮ ਦੌਲਤ ਮਲ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (1997) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 35; ਮੀਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2008) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 177; ਹਰ ਨਰਾਇਣ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਬਨਾਮ ਮਾਮ ਚੰਦ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ (2010) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 128; ਅਤੇ ਵੀ. ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੇ.ਟੀ. 2012 (9) ਐਸ.ਸੀ. 260)।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

6 (f). ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਪਿੰਕ ਸਿਟੀ ਨਿਰਮਾਣ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਮਤੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2015) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 601, ਰਾਜਸਥਾਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੇ ਐਸ.ਸੀ. / ਐਸ.ਟੀ. ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਹੈ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ:

"33. ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਦੂਜਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ . ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ 2012 (12) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 133] ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ:

17. ਅਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ: ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1996 ਐਸ.ਸੀ. 2677; ਮਹਾਵੀਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੇਂਡੂ ਸੰਸਥਾ, ਅਮਰਾਵਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (1995) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 335; ਗਿਆਨ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਗੋਪਾਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (1995) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 528; ਅਤੇ ਮੀਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2008) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 177, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਰੱਦ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। (ਇਹ ਵੀ ਦੇਖੋ: ਟੀਕਾ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2009) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 689).

XXXXXX

18. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਕੁਆਇਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ , ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

34. ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਦੋਸੀਬਾਈ ਨਾਨਾਭੈਏ ਜੀਜੀਭੈਏ ਬਨਾਮ ਪੀ.ਐਮ. ਭਰੂਚਾ 1958 (60) Bom.LR 1208) 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ 'ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ' ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਵਿਆਜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਮਲਕੀਅਤ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਵਿਆਜ ਜੋ ਵੰਡ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇਗਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਰੰਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਰੱਦ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਗੈਰ-ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਅਟੁੱਟ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

6 (g). ਐਮ. ਵੈਂਕਟੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ, ਆਦਿ (2015) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1, ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ:

"16. ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 2013 ਦੇ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (C) ਨੰਬਰ 12016 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਦਾਸ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਰਾਹਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 22-8-1990 ਦੇ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਯਾਨੀ ਜੁਲਾਈ 1984 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਮੁੱਢਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਲਾਈਨ ਦੁਆਰਾ ਕਾਫ਼ੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਜੋ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ

ਦਾ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਲ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਕਾਲਰਾ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 126-27, ਪੈਰਾ 3)

XXXXXX

"3. ... ਇਹ ਸਥਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 4(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 4(1) ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 24-3-1973 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ 5-7-1973 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੰਪਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ. ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ 8-7-1973 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 17(4) ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 5-A ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 9 ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੜ੍ਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਲਈ ਪੰਪਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਧਾਰਾ 17(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਸਾਰੇ ਜ਼ੁਰਮਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 17(2) ਦੇ ਅਮਲ ਦੁਆਰਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਧਾਰਾ 48(1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 11-A, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1984 ਦੇ ਐਕਟ 68 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧੀ ਗਈ ਹੈ, ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 4(1) ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6

ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਰਹੇਗੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 48 (1) ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਸਮਰਪਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਸਰਜ਼ ਕਾਲਰਾ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਨੇ ਧਾਰਾ 4(1) ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਸਥਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਨਿਯਮਿਤਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)"

7. ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਰੀਦਦਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦੇ। ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਰੀਦਦਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਕਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

XXXXXX

8. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਲਾਭਕਾਰੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ

ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ।

9. 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 4, ਜੋ ਕਿ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਧਾਰਾ 11 (4) ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

"**11. ਮੁੱਢਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। -**

(4) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁੱਢਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਸੱਟ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੁਲੈਕਟਰ ਤੋਂ ਛੋਟ ਮੰਗੇ ਬਿਨਾਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਸੀ।

10. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ 'ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ' ਨੂੰ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (c) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"3. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ[ਸੋਧੋ] ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ,

(c) "ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ" ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ-

(i) ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ;

XXXXXX

(ii) ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰੂਪ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਸਰੋਤ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ;

(iii) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਵਾਇਤੀ ਜੰਗਲ ਵਾਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਵਾਇਤੀ ਜੰਗਲਾਤ ਨਿਵਾਸੀ (ਜੰਗਲਾਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ) ਐਕਟ, 2006 (2007 ਦਾ 2) ਅਧੀਨ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਪਣੇ ਜੰਗਲਾਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ;

(iv) ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਜੰਗਲਾਂ ਜਾਂ ਜਲ ਸਰੋਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲਾਤ ਉਪਜ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਸ਼ਿਕਾਰੀ, ਮਛੇਰੇ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ਤੀ ਚਾਲਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ;

(v) ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਸੌਂਪੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ;

(vi) ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਸਰੋਤ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ "ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ" ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

11. 'ਪਰਿਵਾਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 (m) ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਹ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

"3. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ- ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ,

.....

(m) "ਪਰਿਵਾਰ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਉਸਦਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ, ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ, ਨਾਬਾਲਗ ਭਰਾ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਾਬਾਲਗ ਭੈਣਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਵਿਧਵਾਵਾਂ, ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;

XXXXXX

ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ[ਸੋਧੋ] ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਜਾਂ ਨਿਰਭਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਲਿੰਗ ਦੇ ਬਾਲਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

12. 'ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ 3 (r) ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"3. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ- ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ,

.....

(r) "ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ" ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, (i) ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਹੈ; ਜਾਂ

(ii) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਵਾਇਤੀ ਜੰਗਲਾਤ ਨਿਵਾਸੀ (ਜੰਗਲਾਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ) ਐਕਟ, 2006 (2007 ਦਾ 2) ਜਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਜੰਗਲਾਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ; ਜਾਂ

(iii) ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸਮੇਤ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪੱਟਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ; ਜਾਂ (iv) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਦਰਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11 ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3 (r) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

13. ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 (x) ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"3. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ:- ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ,

(x) "ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ-

(i) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ;

(ii) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਵਾਇਤੀ ਜੰਗਲ ਵਾਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਵਾਇਤੀ ਜੰਗਲਾਤ ਨਿਵਾਸੀ (ਜੰਗਲਾਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ) ਐਕਟ, 2006 (2007 ਦਾ 2) ਅਧੀਨ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੰਗਲਾਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ;

XXXXXX

(iii) ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਆਸਾਨੀ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ;

(iv) ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(v) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਰੋਤ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ;

14. ਧਾਰਾ 16 ਤਹਿਤ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 17 ਅਜਿਹੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 19 ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,

ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ, ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

15. 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24, ਜੋ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਵੀ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"24. 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 1 ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ - (1) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ, 1894 ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ,

(a) ਜਿੱਥੇ ਉਕਤ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਇਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ; ਜਾਂ

(b) ਜਿੱਥੇ ਉਕਤ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉਕਤ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

XXXXXX

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ, 1894 (1894 ਦਾ 1) ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਹਿਲਾਂ ਉਕਤ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ, ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਰੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

16. ਧਾਰਾ 24(2) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ/ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕੋ ਇਕ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2000 ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਲੋਨੀਆਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ,

ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਸਲ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ਾ 2000 ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 24(2) ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

17. ਫਿਰ ਵੀ, ਧਾਰਾ 24(2) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਐਕੁਆਇਰ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਰੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ, ਉਹ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜ਼ਮੀਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਵਧੇਰੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

XXXXXX

18. 2013 ਦਾ ਐਕਟ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਜੋਂ ਖਰੀਦਿਆ ਹੈ, ਉਹ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਇੱਕ

ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਉਹ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਉੱਚ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਇੰਨਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਬਿਲਡਰਾਂ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਔਖੇ ਭਾਅ 'ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਖਰੀਦਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ ਅਤੇ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਧੇਰੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

19. ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਧਾਰਾ 24 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਕਰੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਿਆ ਜਦੋਂ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਉਹ 'ਕਬਜ਼ੇ' ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਨਿਯਮਿਤਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਕੇ ਧਾਰਾ 24 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਜਾਂ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਅਨੁਚਿਤ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਖਰੀਦਦਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਖੇਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ।

20. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ, 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਨਾ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 24(2) ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਐਕੁਆਇਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਜਾਇਦਾਦ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਇਕ ਵਾਰ ਰੱਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਟਾਈਟਲ ਐਕਵਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਪਸ ਦੇਣਾ ਕਾਨੂੰਨੀ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸੀ। 2013 ਦਾ ਐਕਟ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜਿਸਦੀ ਵਿਕਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

XXXXXX

21. 'ਅਯੋਗ, ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ,' ਅਸਫਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਾਲਕੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ

ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਅਤੇ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਇਹ ਉਹ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਜਾਂ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਲਈ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ/ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੌਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 4 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਲ ਨਿਗਮ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਐਮ. ਵੈਂਕਟੇਸ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਉਸ ਦੀ ਅਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

22. 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਐਕਟ 2013 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 77 ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਅੰਤਰ-ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਹੈ।

23. 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਐਕਟ 2013 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ

ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

XXXXXX

24. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਾਅਵੇ ਅਟਾਰਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੂਰਜ ਲੈਂਪ ਐਂਡ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਰਾਹੀਂ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2012) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 656 ਰਾਹੀਂ ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤਬਾਦਲੇ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ:

"20. ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਕਿਸੇ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਬਾਦਲੇ ਦਾ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਇੱਕ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਗ੍ਰਾਂਟਰ ਗ੍ਰਾਂਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਜਦੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ (ਦੇਖੋ ਅਟਾਰਨੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਐਕਟ, 1882 ਦੀ ਧਾਰਾ 1A ਅਤੇ ਧਾਰਾ 2)। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੁਬਾਰਾ ਵਰਤਣਯੋਗ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਟੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਇਕ ਅਟੱਲ ਅਟਾਰਨੀ ਦਾ ਵੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

21. ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਸੰਤ ਨੇਹਾਤਾ 2005 (12) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 77 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"13. ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੇ ਚੈਪਟਰ X ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇੱਕ ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਦਾ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੁਆਰਾ ਏਜੰਟ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ, ਕੰਮ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਦਾਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ।

ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਅਤੇ ਮੁਖਤਾਰਨਾਮਾਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਦਾਨੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਨੂੰ ਵਿਆਜ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਸਿਰਫ ਦਾਨੀ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬੇਸ਼ਕ, ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ

ਸਕਦਾ। ਉਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਜਾਂ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਦਾਨੀ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

XXXXXX

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਅਟਾਰਨੀ ਧਾਰਕ ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਸੀਅਤ ਦਾ ਦਾਇਰਾ

14. ਵਸੀਅਤ ਵਸੀਲੇ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਸੀਲੇਦਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਸੁਭਾਅ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਸੀਅਤ ਦੀਆਂ ਦੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਵਸੀਲੇਦਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਸੀਲੇਦਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੁਬਾਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਸੀਲੇਦਾਰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਸੀਅਤ ਉਸ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਸੀਲੇਦਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਵਸੀਲੇਦਾਰ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੁਆਰਾ, ਵਸੀਅਤ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਆਹ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਸੀਅਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਭਾਰਤੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 69 ਅਤੇ 70)। ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ।

ਸਿੱਟਾ

15. ਇਸ ਲਈ, ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ, ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕੋਈ ਸਿਰਲੇਖ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਸ਼ਾ ਐਮ. ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਕੇਨਰਾ ਬੈਂਕ 94 (2001) DLT 841 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਿ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ, ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ ਰਾਹੀਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ "ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਢੰਗ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ" ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨਾ ਕਿ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ, ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤਬਾਦਲੇ ਦਾ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰਕੀਤਾ ਢੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਬਦਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਹ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ, ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਤਬਾਦਲੇ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਉਲਟ, ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

XXXXXX

16. ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ ਦੁਆਰਾ ਤਬਦੀਲ/ਸੰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। GPA ਵਿਕਰੀ' ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ, ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ' ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ, ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦਾ ਮਾਨਤਾ ਜਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਢੰਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਜਾਂ ਸਮਾਪਤ ਤਬਾਦਲੇ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿਰਲੇਖ

ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 53A ਦੀ ਸੀਮਤ ਹੱਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਜਾਂ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉੱਪਰ ਜੋ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਬਲਕਿ ਲੀਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ, ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਘਾਤਕ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਵਿਕਰੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

17. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਜਨਰਲ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ, ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਢੰਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸੰਭਾਵਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ, ਵਸੀਅਤ ਆਦਿ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

25. ਮਾਨਵ ਧਰਮ ਟਰੱਸਟ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਮੇਤ ਧਾਰਾ 11 ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਸਨ। ਜੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਲਏ ਗਏ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਖਰੀਦ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ/ਬੇਨਿਯਮੀ ਕਾਰਨ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 24 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਐਕੁਆਇਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। 2000 ਵਿੱਚ ਖਰੀਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ। ਬਾਅਦ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ; ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 11(4) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

26. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਨਵ ਧਰਮ ਟਰੱਸਟ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਤਾਲਮੇਲ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਉਣਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਾਨਵ ਧਰਮ ਟਰੱਸਟ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਮਲੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਕਨ੍ਹਈਆ ਲਾਲ, (1975) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 232, ਏ.ਆਰ. ਅਨੁਤੁਲੇ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਐਸ. ਨਾਇਕ, (1988) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 602, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸਿੰਥੈਟਿਕਸ ਐਂਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ, (1991) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 139, ਬੀ. ਸ਼ਮਾ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪੋਂਡੀਚੇਰੀ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1967 ਐਸ.ਸੀ. 1480, ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, (1989) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 101, ਨਰਮਦਾ ਬਚਾਓ ਅੰਦੋਲਨ (ਤੀਜਾ) ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 2011 ਐਸ.ਸੀ. 1989, ਹੈਦਰ ਕੰਸਲਟਿੰਗ (UK) ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਓਡੀਸ਼ਾ ਰਾਜ, (2015) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 189 ਅਤੇ ਸੰਤ ਲਾਲ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਮਾਡਰਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਲਿਮਟਿਡ 2010 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 336 ਦੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

XXXXXX

27. ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਨਵ ਧਰਮ ਟਰੱਸਟ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਪਲਬਧ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਿਸਾਲਾਂ ਅਤੇ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਮਾਨਵ ਧਰਮ ਟਰੱਸਟ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਭੱਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਮਾਨਵ ਧਰਮ ਟਰੱਸਟ (ਸੁਪਰਾ) ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰੂਲਜ਼, 2013 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ VI ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਵਿਨੀਤਾ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਕੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ (2019) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 162 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਬਾਰੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਚਿਤ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਦਾ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਮਾਨਵ ਧਰਮ ਟਰੱਸਟ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੋਰ ਨਿਰੰਤਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ VI ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਰੀਦ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

XXXXXX

28. ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਲੋਨੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਲੋਨੀ ਇੱਕ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰਜ਼ੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਝੂਠੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ 9.12.1982 ਨੂੰ ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ, ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਰਿੱਟ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਿਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ, ਜੋ 1/2 ਸ਼ੇਅਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਨੇ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ, ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ ਵਰਗੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੱਤਿਆ ਨਰਾਇਣ ਨੂੰ ਸ਼ੇਅਰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ 11.3.1984 ਨੂੰ ਸੱਤਿਆ ਨਾਰਾਇਣ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ, ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ ਰਾਹੀਂ ਬਾਕੀ 1/2 ਸ਼ੇਅਰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੱਤਿਆ ਨਾਰਾਇਣ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਸਮਝੌਤੇ, ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖਰੀਦ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਰੀਦ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖਰੀਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਡੈਰੀਵੇਟਿਵ ਸਿਰਲੇਖ ਨਹੀਂ ਸੀ. ਸੱਤਿਆ ਨਾਰਾਇਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟਾਈਟਲ ਦਸਤਾਵੇਜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

29. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi